

KON

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ

Handwritten signatures and initials in black ink.

ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΛΛΟΦΥΛΩΝ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Οὐδεμία ἴσως ἄλλη πόλις τῆς Εὐρώπης ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τοσοῦτον πλῆθος καὶ τοσαύτην ποικιλίαν σχολείων (ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς) ὅσῃν ἡ Θεσσαλονίκη. Ἡ αἰτία τούτου εἶναι, νομίζομεν, εἰς πάντας καταφανής. Αἱ πολιτικάι περιπέτειαι τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων καὶ αἱ κρατούσαι ἐν Μακεδονίᾳ, ἧς κέντρον περιφανές εἶναι ἡ πόλις αὕτη, φυλετικάι συνθήκαι ἐδημιούργησαν καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν σχολείων, τὰ ὅποια ἐπιχειροῦμεν νὰ καταγράψωμεν ἐνταῦθα, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν σχολείων τῆς κρατούσης φυλῆς, τῶν τουρκικῶν.

Α΄) ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ

1) Ἰδαδιέ (Προπαρασκευαστικὴ Σχολή).—Τὰ Ἰδαδιέ ἰδρύθησαν, τὰ πλεῖστα, πρὸ εἰκοσαετίας περίπου ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου (1), ἐπὶ τοῦ ὅποιοι ἡ ἐκπαίδευσις ἔλαβεν, ὡς γνωστόν, παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐπίδοσιν μεγάλην. Ἰδρύθησαν δὲ εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν Νομῶν καὶ σκοποῦσι κυρίως τὴν μέρψωσιν διοικητικῶν ὑπαλλήλων. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ καταλάβωσι θέσεις διοικητικὰς, νὰ διορισθῶσι δὲ καὶ δόκιμοι ὑπάλληλοι εἰς ὅλα τὰ ἐν Κωνπόλει Ὑπουργεῖα ἀνευ ἐξετάσεων. Τὰ Ἰδαδιέ συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ δημοσίου.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκη Ἰδαδιέ ἰδρύθη πρὸ 21 ἐτῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Χαμηδιέ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τῆς πόλεως. Ἐνταῦθα ὑφύεται τὸ μεγαλοπρεπέστατον κατάλευκον οἰκοδόμημα τοῦ Σχολείου τούτου, ἐν ᾧ λειτουργεῖ, μακρόθεν ὁρώμενον καὶ περιόπτον.

Μαθητὰς δὲ ἔχει ἐσωτερικοὺς μὲν 300—οἱ ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ πληρῶνουσιν ὡς διδάκτρα ἅμα καὶ τροφίμα λίρας ὀθωμανικᾶς 12 ἑτησίως—, ἐξ ὧν 150 ὡς ἄποροι οὐδὲν πληρῶνουσιν. Οἱ δὲ ἐξωτε-

1) Ἐγγράφοντο ταῦτα κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1908.

Μεμνητ. Ἀρμεν. 1910

11001. Μ. ΚΟΝΤΕΛΙΔΗΣ

ρικοί ἀνέρχονται εἰς 230 καὶ φοιτῶσιν ὅλοι ἀνεξαιρέτως δωρεάν. Ὡστε ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνέρχεται εἰς 530. Ἐκ τούτων 93 εἶνε Χριστιανοὶ (Ἕλληνες 41, Βούλγαροι 38, Σέρβοι 14), ἅπαντες ἐσωτερικοί. Εἰς τούτους δέον νὰ προστεθῶσι καὶ 2 Ἕλληνες ἐξωτερικοί. Φοιτῶσι δὲ εἰς τὸ Ἰδαδιὲ καὶ 4 Ἑβραῖοι ἐσωτερικοί, 6 δὲ ἐξωτερικοί.

Διευθυντὴς τοῦ Σχολείου εἶναι ὁ Φαῆκ Ἐφφέντης, ἀπόφοιτος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολῆς τοῦ Γαλατᾶ Σεράϊ, ὅστις ἔχει ὡς ὑποδιευθυντὴν τὸν Σαῆτ Ἐφφέντην. Τὸ λοιπὸν διδάσκον προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐξ 20 διδασκάλων καὶ καθηγητῶν τακτικῶν — τουτέστι διαιτωμένων ἐντὸς τοῦ Σχολείου, ἐπιτηρούντων δὲ καὶ τοὺς μαθητὰς — καὶ ἐκτάκτων (ἐκτακτοὶ καθηγηταὶ καλοῦνται οἱ μὴ κατοικοῦντες ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ μὴ ἔχοντες καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν μαθητῶν ὡς καθηκόν). Εἶναι γλωσσαι διδάσκονται ἢ Γαλλικὴ, ἢ Ἑλληνικὴ, ἢ Βουλγαρικὴ. Ἐκ τῶν δύο τελευταίων ἢ μία κατ' ἐκλογὴν εἶναι ὑποχρεωτικὴ.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦ Ἰδαδιὲ, διηρημένον εἰς 7 τάξεις, εἶναι περίπου ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν ἡμετέρων γυμνασίων. Περιέχει δ' ὅμως πρὸς τούτους τὸ μάθημα τῆς Γεωπονίας (Γεωργικαὶ Γνώσεις), ὡς καὶ Στοιχεῖά τινα τῆς νομικῆς Ἐπιστήμης, χρήσιμα εἰς τοὺς ἀποφοίτους, οἵτινες διορίζονται διοικητικοὶ καὶ ὑπουργικοὶ ὑπάλληλοι, τῆς Πολιτικῆς οἰκονομίας, τῆς Μηχανικῆς καὶ τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας.

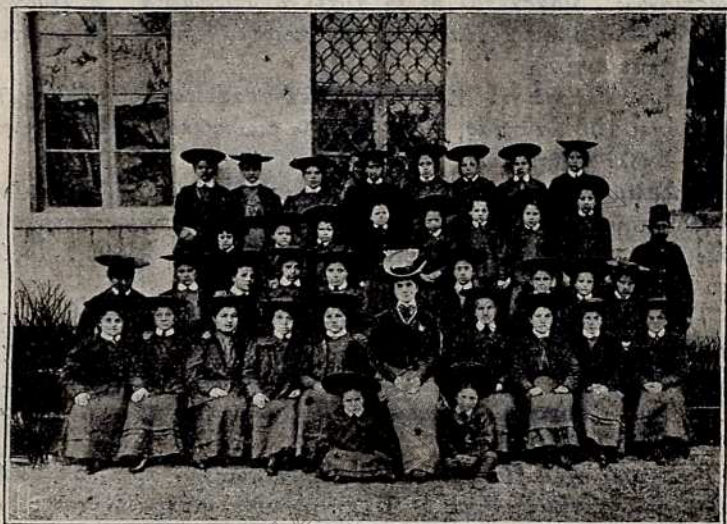
Αὐξάνει δὲ τοσοῦτον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ Σχολείου τούτου, ὥστε ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ δι' ἐγγράφου της πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνιστᾷ καὶ πάλιν τὴν εὐρύνοι τοῦ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐπὶ τὸ εὐρύτερον διασκευασθέντος οἰκοδομήματος τῆς Σχολῆς.

2) **Ῥουσιδιὲ** (ἡμιγυμνάσιον). — Τὰ Ῥουσιδιὲ εἶναι κυβερνητικὰ Σχολεῖα, ἰδρυθέντα ἐπὶ τοῦ Σουλτάν Ἀζίζ. Λειτουργοῦσι δὲ εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν διοικήσεων (Μουτεσαριφλικίων) καὶ ἔχουσι συνήθως 5 τάξεις. Λειτουργοῦσι δὲ ἐν Μακεδονίᾳ Ῥουσιδιὲ, πλὴν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ἐν Σέρραις, καὶ ἐν Δράμα, περιλαμβάνοντα 5 τάξεις. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν ἕκτην τάξιν τοῦ Ἰδαδιὲ τῶν Νομῶν.

Καὶ εἰς τὰς ἑδρας τῶν ὑποδιοικήσεων (Καζάδων) λειτουργοῦσιν ἐπίσης Ῥουσιδιὲ, ἅτινα δ' ὅμως περιέχουσι μόνον 4 τάξεις. Ἐχουσι

δὲ καθόλου τὰ Σχολεῖα ταῦτα πρόγραμμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν 5 (4) ταξίων τῶν Ἰδαδιέ.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ῥουσδιέ λειτουργεῖ παρὰ τὸ Τζαμίον τοῦ Ἀγίου Δημητρίου ἐν τῷ Ἰσάκ Πασί Μαχαλεσσῆ. Ἐχει δὲ ἐξαι-

Ἑλληνικὸν Οἰκοτροφεῖον θηλέων Θεσσαλονίκης.

ρετικῶς μόνον 3 τάξεις καὶ μαθητὰς ὅλους ἐξωτερικοὺς 93, ἐκ τῶν ὁποίων 5 εἶνε Χριστιανοί.

3) **Τειζαρέτ Μεντεμπή** (Ἐμπορικὸν Σχολεῖον). — Τὸ Σχολεῖον τοῦτο ἰδρύσεν ὁ Ῥαμῆ Μπέης, ὅτε Γενικὸς Διοικητὴς τοῦ Βιλαετιοῦ Θεσσαλονίκης ἦτο ὁ Χασάν Φεχμῆ Πασσῆς. Λειτουργεῖ ἐν τῇ Συνοικίᾳ τοῦ Τσαοῦς Μοναστήρ. Εἶναι πλήρης ἀστικὴ σχολὴ μετὰ δύο ἀνωτέρων ἐμπορικῶν τάξεων. Ἐχει δηλονότι ἐν τῷ συνόλῳ τάξεις 8, ἢ κατ' ἄλλην εἶδησιν 9. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 124, ἐξ ὧν 34 ἐσωτερικοί. Καθηγητὰς καὶ διδασκάλους ἔχει ἐν τῷ συνόλῳ 20.

4) **Δαροῦλ Μοναλιμίν** (Διδασκαλεῖον). — Λειτουργεῖ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Τσαοῦς Μοναστήρ, σκοπεῖ τὴν μόρφωσιν δημοδιδ-

σκάλων, ἔχει μαθητὰς 55 καὶ διευθυντὴν τὸν Ἰσμαῖλ Μπαχῆρ ἐφφέντην.

5) **Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ τῶν Ὀρφανῶν** (Σελανικ Χαμηδιέ Μεκτεμπῆ Σαναῆ τ. ἑ. τῶν τεχνῶν). — Ἰδρῦθη πρὸ 32 ἐτῶν καὶ δέχεται ὡς μαθητὰς κυρίως ὀρφανοὺς Ὀθωμανοὺς ἀλλὰ καὶ Χριστιανοὺς. Διδάσκεται δὲ ἐν αὐτῷ ἡτυπογραφία, ἡ λιθογραφία, ἡ ξυλουργικὴ, ἡ ὑφαντικὴ, ἡ ὑποδηματοποιεῖα, ἡ ραπτικὴ καὶ ἡ λεπτοουργικὴ.

Λειτουργεῖ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. ἔχει 155 μαθητὰς, ἐξ ὧν 9 μόνον ἐξωτερικοὺς. Ἡ φοίτησις ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ εἶναι πενταετής.

6) **Σελιμιέ** (Σελίμιον Σχολεῖον, οὕτω καλούμενον ὡς κείμενον πλησίον τοῦ Τζαμίου Σελιμιέ). — Εἶναι ἀστικὴ σχολή, περιέχουσα τάξεις 8 καὶ μαθητὰς 100, ἐξ ὧν 15 σπουδάζουσι δωρεάν. Ἰδρῦθη πρὸ 14 ἐτῶν.

7) **Χαμηδιέ**. — Κεῖται παρὰ τὸ Διοικητήριον καὶ πλησίον τοῦ Γιλάν Μερμέρ (Μαρμαρίνος ἀρχαία στήλη) καὶ εἶναι παρθεναγωγεῖον. Μαθητριάς ἔχει 100, ἰδρῦθη δὲ ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου.

8) **Ἰνὰς Ρουσιδιέ Μεκτεμπῆ**. — Παρθεναγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι 176 μαθήτριάι.

9) **Σχολὴ Ἀλῆ Πασιά**. — Εἶναι ἀρρεναγωγεῖον ἄμα καὶ παρθεναγωγεῖον, κεῖται δὲ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ εἶναι τετρατάξιος Δημοτικὴ Σχολὴ ἔχουσα 154 μαθητὰς καὶ 134 μαθητριάς.

10) **Σχολὴ Μουσταφᾶ Πασσᾶ** (Παρὰ τὸ Τζαμίον Μουσταφᾶ Πασσᾶ). — Εἶναι δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων, ἔχουσα 75 μαθητὰς καὶ 84 μαθητριάς.

11) **Ραβδάϊ Σιμπιὰν** (Κῆπος Παίδων). — Κεῖται παρὰ τὸν Λευκὸν Πύργον καὶ πλησίον τῆς ἐνορίας τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶναι δὲ Δημοτικὴ Σχολὴ ἔχουσα 96 μαθητὰς καὶ 130 μαθητριάς.

12) **Γιαδιγκιὰρ Χαμηδιέ**. — (Ἐνθύμιον τοῦ Χαμίτ). Εἶναι Δημοτικὴ σχολὴ παρὰ τὸ Τσαοὺς Μοναστήρ, ἔχουσα 142 μαθητριάς καὶ 117 μαθητὰς.

13) **Σχολεῖον Ζιχνῆ Πασσᾶ**. — Κεῖται πλησίον τοῦ ΓεδῆΚουλέ, εἶνε δημοτικὴ Σχολὴ καὶ ἔχει 220 μαθητὰς καὶ μαθητριάς.

14) **Ὀσμανιέ Μεκτεμπῆ**. — Εἶναι δημοτικὴ σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων, ἔχουσα 66 μαθητὰς καὶ 148 μαθητριάς.

15) **Σχολὴ Χασὰν Φεχμῆ Πασσᾶ**. — Ἰδρυτῆς τῆς Σχολῆς ταύ-

της εἶνε ὁ ἐξ οὗ φέρει τὸ ὄνομα τῆως Βαλῆς Θεσσαλονίκης Χασάν Φεχμῆς, ὁ 300 λίρας διὰ τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς χορηγῆσας. Εἶνε δημοτικὴ σχολὴ θηλέων καὶ ἔχει 160 μαθητριάς.

16) **Χαδικιὰ Ἰρφάν** (Κῆπος γνώσεων) — Νηπιαγωγεῖον μετὰ 68 νηπίων.

17) **Τσιναρλῆ Ἰπιταγῆ Μεντεμπῆ** (Νηπιαγωγεῖον Τσιναρλῆ). — Ἐχει νήπια 77 ἄρρενα καὶ 55 θήλεα.

18) **Ἀκισὲ Μὲς Τοῖ Μεντεμπῆ** (Σχολὴ τοῦ τεμένουσ Ἀκισέ). — Νηπιαγωγεῖον ἔχον 60 παῖδας καὶ 172 κοράσια.

19) **Καλέ-ι-Μπαλά**. — Μετὰ 65 παίδων καὶ 40 κορασιῶν.

20) **Νομικὴ Σχολή**. — Ἰδρύθη μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν καὶ σκοπεῖ κυρίως τὴν μόρφωσιν ὑπαλλήλων διοικητικῶν καὶ πρὸ πάντων δικαστικῶν, ὧν ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκην οἱ Νομοὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἰδίᾳ δὲ οἱ τρεῖς τῆς Μακεδονίας Νομοί.

Εἰς τὴν νομικὴν Σχολὴν δικαιούνται νὰ καταταχθῶσιν, ἄνευ ἐξετάσεων, οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Ἰδαδιέ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου μετ' εὐδόκιμον δοκιμασίαν εἰς τὸ μάθημα τῆς Τουρκικῆς ἀλληλογραφίας (Κιτααπέτ). Λειτουργεῖ δὲ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ καὶ ἔχει φοιτητὰς 365, ἐξ ὧν 5 Βούλγαροι καὶ 10 Ἑλληνες.

Διευθυντῆς αὐτῆς διορίσθη ὁ Ἀζιμῆ Μπέης. Καθηγητῆς δ' αὐτῆς εἶναι ὁ Χακίμ, Πρόεδρος τῶν Ἐφετῶν, Θρησκευτικὸς ὑπάλληλος τῶν Τούρκων, διδάσκων κληρονομικὸν δίκαιον, ὁ Τεφίκ Μπέης, δικηγόρος (εἰσαγωγὴν δικαίου καὶ ποινικόν), ὁ Ἀτῆλ Μπέης (οἰκογενειακὸν δίκαιον), ὁ Σερμέτ ἐφφέντης, δικηγόρος (διεθνές) καὶ ὁ Νουρρῆ Μπέης, πρῶτος Γραμματεὺς τοῦ Χιλιμῆ πασσά (τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ) (διοικητικόν).

21) **Ἀστυνομικὴ Σχολή**. — Τῆς Σχολῆς ταύτης τὰ μαθήματα ἤρχισαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου ἐν οἰκοδομήματι πρὸς τοῦτο ἰδρυθέντι παρὰ τοὺς στρατῶνας.

Διευθυντῆς αὐτῆς εἶναι ὁ Bureau Μπέης (Βέλγος ἀξιωματικὸς ἐν ὑπηρεσίᾳ τουρκικῇ).

Ἡ Σχολὴ ἔχει δύο τάξεις. Ἐν τῇ μιᾷ ἐξ αὐτῶν κατατάσσονται οἱ θέλοντες νὰ γίνωσιν ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ οἱ προωρισμένοι νὰ γίνωσιν ἀστυνόμοι ἢ ὑπαστυνόμοι.

Τὰ μαθήματα διαρκοῦσι μόνον πέντε μῆνας. Ἐνεκα τούτου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους θὰ ἀπολυθῶσιν οἱ μαθηταὶ αὐτῆς (15 ἀστυνόμοι καὶ 50 ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι).

Οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς διαιτῶνται ἐντὸς αὐτῆς δαπάνῃ τοῦ κράτους, λαμβάνουσι δὲ καὶ μισθὸν 300 Γρ. κατὰ μῆνα.

22) **Πρακτικὴ Γεωργικὴ Σχολή (Χαμηδιὲ Ζιραάτ ἀμελιγιάτ Μεκτεμπῆ).** — Λειτουργεῖ 2 1/2 ὥρας μακρὰν καὶ Νοτιοανατολικῶς τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ φοίτησις παρέχεται δωρεὰν καὶ εἶναι τριετής. Πληρῶνεται μάλιστα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ μισθὸς μηνιαίος 10 γροσίων εἰς τοὺς μαθητάς.

Διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Σουάτ Μπέη.

Μαθητάς ἔχει περὶ τοὺς 80, ἐξ ὧν 18 Ἕλληνες.

23) **Σχολὴ Χωροφυλακῆς (Ζαντάρμα Μεκτεμπῆ).** — Λειτουργεῖ παρὰ τοὺς στρατῶνας πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως. Ἐπόπτης αὐτῆς εἶναι Γερμανὸς ταγματάρχης. Ἐχει μαθητάς 140. Φοίτησις ἐξάμηνος.

24) **Στρατιωτικὴ Σχολὴ (Μεκτεμπῆ Ἰδαδιὲ βέ Ρουσιδιὲ Ἀσκερὶ τ.ἔ. Γυμνάσιον καὶ Ἀστικὴ Σχολὴ Στρατιωτικὴ).** — Λειτουργεῖ παρὰ τὸ Διοικητήριον, ἰδρύθη δὲ πρὸ 22 ἐτῶν. Ἐχει 5 τάξεις (2 τοῦ Γυμνασίου καὶ 3 ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς 3 ἀνωτέρας τάξεις ἀστικῆς Σχολῆς). — Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ παράσχη γνώσεις ἐγκυκλοπαιδικάς, νὰ μεταδώσῃ δὲ συγχρόνως καὶ γνώσεις στρατιωτικάς, ὥστε οἱ τελειοφοῖται αὐτῆς φοιτῶντες τρία ἀκόμη ἔτη εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν Κωνπόλεως ἐξέρχονται καὶ κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀξιωματικοί.

Ἐχει μαθητάς 144 καὶ ἀποφοιτήσαντας μέχρι τοῦδε καὶ καταταχθέντας εἰς τὸν στρατὸν 450.

25) **Φεϊζιὲ Μεκτεμπῆ (Σχολεῖον Φεϊζιέ).** — Εἶναι ἰδιωτικὴ Σχολὴ τῶν Ντονιμέδων (οὕτω καλοῦνται ἐν Θεσσαλονίκῃ οἱ ἐξ Ἑβραίων Τούρκοι), ἰδρυθεῖσα πρὸ 24 ἐτῶν κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς Δημοτικὴ Σχολὴ μὲ 5 τάξεις καὶ μὲ Νηπιαγωγεῖον, ἔπειτα δὲ ὡς Ἀστικὴ Σχολὴ μὲ 7 τάξεις καὶ μὲ 2 Γυμνασιακάς.

Τὸ Φεϊζιέ εἶναι διηρημένον εἰς τὸ τμήμα τῶν ἀρρένων μετὰ μαθητῶν 430 καὶ εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον μετὰ μαθητριῶν 270 (705 ἐν τῷ συνόλῳ).

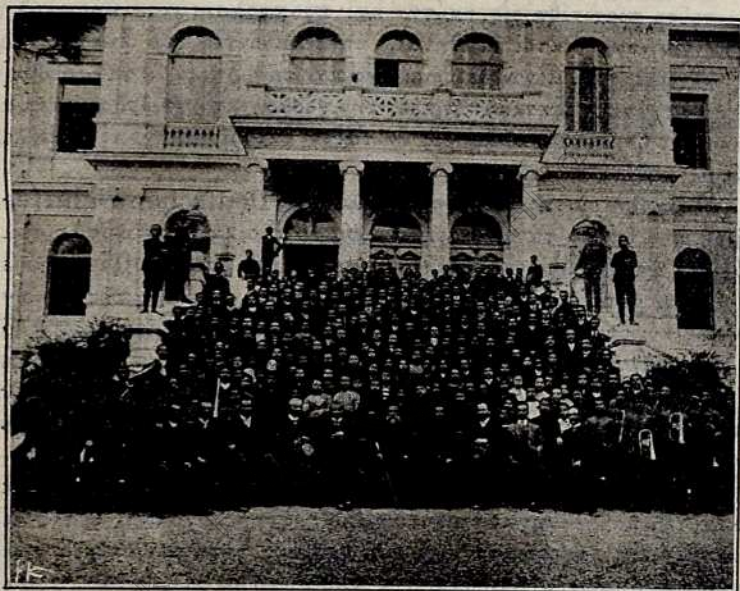
Ἰδρυτῆς καὶ διευθυντῆς αὐτοῦ εἶναι ὁ Μουσταφᾶ Τεφφὴκ Ἐφφέντης.

Ἐν τῇ Σχολῇ λειτουργεῖ καὶ Τμήμα Ἐμπορικόν, ἰδρυθὲν πέρυσιν, ἐκ δύο τάξεων, ἐν αἷς φοιτῶσι μόνον 8 μαθηταί, ἐξ ὧν ὁ εἰς χριστιανός.

26) **Τερεκκὴ Μεκτεμπῆ (Σχολεῖον Προόδου).** — Καὶ τοῦτο

εἶναι ἰδιωτικὴ σχολή, ἰδρυθεῖσα πρὸ 28 ἐτῶν, εἶναι δὲ πλήρης Ἀστικὴ Σχολὴ μετὰ 3 γυμνασιακῶν τάξεων.

Διαιρεῖται εἰς ἀρρεναγωγεῖον, ἔχον δέκα τάξεις καὶ εἰς παρθεναγωγεῖον μὲ 7 τάξεις. Λειτουργεῖ δὲ παρὰ τὸ Κασμιεῖ (Τζαμίον τοῦ Ἀγ. Δημητρίου). Μαθητὰς ἔχει ἐξωτερικοὺς μετὰ πληρωμῆς (ἀπὸ 5 ἕως 10 φράγκα κατὰ τριμηνίαν) 230, ἄνευ δὲ πλη-

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ρωμῆς 36, οἰκοτρόφους 21 (ἐξ ὧν 4 χριστιανοί), ἥτοι ἐν τῷ συνόλῳ 287.

Ἐν δὲ τῷ παρθεναγωγείῳ φοιτῶσιν ἐφέτος μαθήτριάι πληρῶνουςαι 218, ἄνευ δὲ πληρωμῆς 49, ἥτοι 267. Ἐκ τούτων 7 εἶναι χριστιαναί.

Σημειωτέον ὅτι τὸ Τερεκκῆ διατηρεῖ καὶ παράρτημα (Ἀστικὴν Σχολὴν) ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Ἀγ. Τριάδος, ἐν ᾧ φοιτῶσι μαθηταί μόνον 58.

Β') ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

1) *Γερμανική Σχολή* (Deutsche Schule). — Ἡ σχολή αὕτη ἰδρύθη κυρίως χάριν τῶν τέκνων τῶν ὑπαλλήλων τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων τῷ 1888. Ἦτο δὲ πλήρης Ἀστική Σχολή μέχρι τοῦ σχολ. ἔτους 1904 — 05, περιέχουσα 8 τάξεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσετέθη εἰς ταύτην καὶ προπαρασκευαστικὴ σχολή, εἰς ἣν γίνονται δεκτοὶ μαθηταί, ὑπερβαίνοντες τὸ ἕνατον ἔτος τῆς ἡλικίας των, μόνον δὲ ξένοι (χάριν τῶν ὁποίων καὶ ἰδρύθη), ἵνα τὸ ταχύτερον ἐξασκῶνται πρὸς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, κατατάσσονται δὲ μετὰ ταῦτα εἰς ἣν τάξιν ἐπιτρέπουσιν αἱ καθόλου γνώσεις των.

Ἡ σχολή συντηρεῖται ὑπὸ Συλλόγου (Deutscher Schulverein), τοῦ ὁποῦοι τὰ μέλη ἐκλέγουσι τὸ διοικητικὸν αὐτῆς συμβούλιον, ἀποτελούμενον κατὰ μὲν τὸ σχολ. ἔτος 1904 — 05 ἐξ 11 μελῶν, μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι πάντοτε ὁ ἱερεὺς τῆς εὐαγγελικῆς κοινότητος, καὶ εἰς ἔμπορος, Γερμανὸς ὑπήκοος, κατὰ δὲ τὸ ληξάν σχολ. ἔτος 1906 — 07, μόνον ἐξ 8. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν δὲ τοῦ συμβουλίου λαμβάνεται πάντοτε φροντίς, ὥστε τὰ μέλη αὐτοῦ κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν νὰ εἶναι Γερμανοί, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ Αὐστριακοί.

Τὸ συμβούλιον συνεδριάζει ἀπαξ τοῦ μηνός. Εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ παρακάθεται καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς, ὅστις εἰς ὅλα τὰ διεξαγόμενα κατὰ τὰς συνεδριάσεις ζητήματα ἔχει συμβουλευτικὴν μόνον ψήφον. Πρόεδρος τοῦ συμβουλίου κατὰ τὸ παρελθόν σχολ. ἔτος 1906]07 ἦτο ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, γραμματεὺς δὲ ὁ ἀρχιμηχανικὸς καὶ προϊστάμενος τοῦ ἐργαστηρίου τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, ταμίας ὁ γενικὸς γραμματεὺς τῆς Τραπεζίης Θεσσαλονίκης.

Πόρους ἡ σχολή ἔχει τὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου — ἕκαστον μέλος πληρώνει κατ' ἔτος ὡς συνδρομὴν μίαν λίραν Τουρκίας —, τὰς προαιρετικὰς προσφορὰς ἢ δωρεὰς — τῷ 1904]05 αἱ προαιρετικαὶ προσφοραὶ ἀνῆλθον εἰς 4,180 γρ., τῷ 1905]06 εἰς 4,205, τῷ 1906]07 εἰς 7,029 —, τὰς εἰσπράξεις ἐκ χοροῦ, διδομένου ὑπὲρ τῆς σχολῆς κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον τοῦ ἔτους — ἐκ τοῦ χοροῦ τοῦ δοθέντος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Ὀλυμπίων τῇ 8]21 Ἰανουαρίου 1907 ὑπὲρ τῆς σχολῆς εἰσπρά-

χθησαν 193 $1\frac{1}{2}$ λίραι Τουρκίας, ἐνῶ ἐκ τοῦ χοροῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1905]06 εἰσεπράχθησαν 162 $1\frac{1}{2}$ —, τὰ διδάκτρα — οἱ κατατασσόμενοι εἰς τὴν προπαρασκευαστικὴν σχολὴν ξένοι (μὴ Γερμανοὶ) πληρώνουσιν 20 φράγκα κατὰ μῆνα. — Ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ τῆς λογοδοσίας, τῆς ἀναγνωσθείσης τῆ 3]16 Μαρτίου 1907, τοῦ προέδρου τοῦ λήξαντος σχολ. ἔτους, ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἔδωκεν εἰς τὸν Σύλλογον χορήγημα ἐξ 9,187 $1\frac{1}{2}$ γροσίων καὶ ἡ Γερμανικὴ 8,025 γροσίων, ἐξ ὧν 2,750 (500 μάρκα) πρὸς ἴδρυσιν Γυμναστηρίου.

Ἐδαπανήθησαν δὲ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς σχολῆς τῶ 1904]05 112,297,42 γρ., τῶ 1905]06 142,067,50 γρ., τῶ δὲ 1906]07 144,159 γρ.

Τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, ἐκ 4 διδασκάλων καὶ 6 βοηθῶν διδασκάλων, διδασκόντων ξένας γλώσσας, ἤτοι τὴν νέαν ἑλληνικὴν (ὁ κ. Δάζαρος Ἀνωτινάδης, καθηγητῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ γυμνασίῳ), τὴν ἀγγλικὴν, τὴν τουρκικὴν, τεχνικὰ τινὰ μαθήματα, πλὴν τῶν ἐν τῷ προγράμματι περιεχομένων, τὰ ἐργόχειρα (ὑπὸ δεσποινίδος).

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ τρία τελευταῖα σχολ. ἔτη παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Τῶ 1904]05 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ 100, μαθήτριαι δὲ 60, ἤτοι 160 ἐν τῷ συνόλῳ (Ἐκ τούτων Ἕλληνες ἦσαν 25, ἐξ ὧν τρεῖς τέκνα Ἑλλήνων ὑψηκῶν, Βούλγαροι 3, Ἴταλοὶ 10, Ἀλβανοὶ 2, Τοῦρκοι 11 — ὑπήκοοι δὲ ὀθωμανοὶ ἐν τῷ συνόλῳ 68 —)· κατὰ δὲ τὸ 1905]6 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ μὲν 98, μαθήτριαι δὲ 54, ἤτοι 152 (ἐκ τούτων Ἕλληνες ἦσαν 26 — ὑπήκοοι Ἕλληνες 2 — Βούλγαροι 4, Τοῦρκοι 15, Ἴταλοὶ 11, Ἀλβανοὶ 2, Ἀρμένιοι 4 — ὑπήκοοι δὲ ὀθωμανοὶ ἐν τῷ συνόλῳ 67 —)· κατὰ δὲ τὸ 1906]7 ἡ σχολὴ ἐνέγραψε μαθητὰς μὲν 95, μαθητρίαις δὲ 65, ἤτοι 164 (Ἕλληνες 28, ἐξ ὧν ὑπήκοοι Ἕλληνες 4, Βούλγαροι 6, Τοῦρκοι 16, Ἴταλοὶ 10, Ἀλβανοὶ 2, Τοῦρκοι ὑπήκοοι ἐν τῷ συνόλῳ 64).

Τὰ μαθήματα ἀρχίζουσι τακτικώτατα κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου, αἱ δὲ θεριναὶ διακοπαὶ περίπου μετὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Ἰουλίου (κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον). Μέχρι δὲ τοῦ 1904]5 πρῶην μαθηταὶ τῆς σχολῆς περὶ τοὺς 42 προσελήφθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν σιδηροδρόμων, ἐξ ὧν 7 ἢ 8 Ἕλληνες.

Προσθέτομεν ἐν τέλει, ὅτι τὰ μέλη τοῦ σχολικοῦ Συλλόγου

(τοῦ συντηροῦντος τὴν σχολὴν) βαίνουσι σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττούμενα, ἀφοῦ κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1904]5 ἀνῆρχοντο εἰς 85, κατὰ τὸ 1905]6 εἰς 76, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν σχολ. ἔτος 1906]7 εἰς 72. Τὴν ἐλάττωσιν ταύτην ἀναφέρει ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς σχολῆς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ αὐτοῦ τῆς 3]16 Μαρτίου 1907.

2) **Ἀνωτέρα Γερμανικὴ σχολή** (Deutsche höhere Schule). — Σκοπὸς τῆς σχολῆς ταύτης, ἰδρυθείσης κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς Γερμανικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας.

Ἰδρύθη ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ παροικίας τῇ συνδρομῇ τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως, ἣτις ἐχορήγησε χάριν τῆς σχολῆς ταύτης ἐπίδομα 1000 μάρκων. Διευθυντὴς αὐτῆς εἶναι κληρικὸς Γερμανός, διδάσκαλος δὲ ἡ κυρία αὐτοῦ καὶ μία ἄλλη, κληθεῖσα ἐπὶ τούτῳ ἐκ Γερμανίας.

Μαθητὰς καὶ μαθητοῖας ἔχει νῦν ἡ σχολὴ περὶ τοὺς 30, μετὰ τῶν ὑποίων καὶ Ἑλληνες.

Πλησίον τῆς σχολῆς ταύτης λειτουργεῖ καὶ παρεκκλήσιον τῶν Λουθηρανῶν διαμαρτυρομένων.

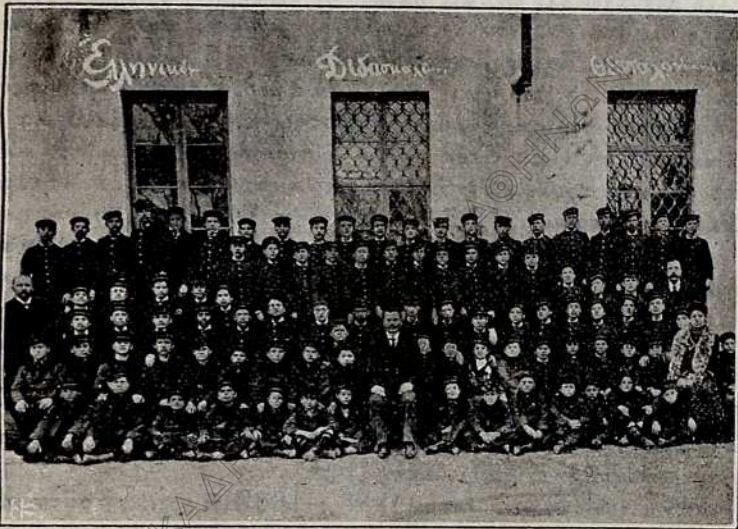
Γ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΙΤΑΛΙΚΑ

Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις διατηρεῖ οὐκ ὀλίγα σχολεῖα πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας καὶ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἡπείρους τοῦ κόσμου. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐν ᾧ ἐδρεύει ἰδίᾳ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ὡς προέδρου, ἐκ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τούτου καὶ ἐξ ἄλλων ἐξόχους κατεχόντων διοικητικὰς θέσεις ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐχουσι δὲ τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐπιθεωρητὰς 6, ὑπαγομένους εἰς τὴν δικαιοδοσίαν γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Ἐν ἐκάστη δὲ πόλει ἢ χώρᾳ τὴν ἀμεσον διοίκησιν τῶν σχολείων τούτων ἔχει ἰδίᾳ ἐπιτροπὴ, ἧς πρόεδρος εἶναι ὁ πρόξενος (ἢ πρεσβευτὴς) τῆς Ἰταλίας.

Τοιαῦτα σχολεῖα, συντηρούμενα ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως, ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦντα, εἶναι ἐν Κερκύρᾳ τρία, ἐν Πάτραις ἓν καὶ ἐν Ἀθήναις ἓν.

Πλὴν τούτων λειτουργοῦσι πολλαχοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἄλλα ἰταλικά σχολεῖα, ἅτινα λαμβάνουσιν ἐπιχορήγησιν τινὰ, μικρὰν

ἡ μεγάλην, παρὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως. Τοιαῦτα ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι οὐκ ὀλίγα. Ἐν Λαυρίῳ, ἐπὶ παραδείγματι, λειτουργοῦσιν ἰταλικά σχολεῖα δύο, ἐπιχορηγούμενα ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, ὧν τὸ ἓν εἶναι τῆς ἰταλικῆς παροικίας τῆς πόλεως ταύτης, τὸ δὲ ἕτερον, ἀρρένων, ἰδρύθη ἢ συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Σερπιέρη. Ἰταλικὸν σχολεῖον λειτουργεῖ καὶ ἐν Ἐργαστηρίοις, ἐν παλαιᾷ Σύρῳ, ἐν Ἐρμουπόλει, ἐν Πάτραις, ἐνθα λει-

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΥΠΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

τουργεῖ πλὴν τούτου καὶ ἄλλη δημοτικὴ σχολὴ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως συντηρουμένη, ἐν Τήνῳ, ἐν Ζακύνθῳ.

Πλείστα εἶναι τὰ Ἰταλικά σχολεῖα καὶ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις, τὰ λαμβάνοντα παρὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα σκοποῦσιν ἀναμφιβόλως τὴν κράτυνσιν τοῦ ἔθνικου φρονήματος παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἐγκατεστημένοις μετανάσταις.

Τὰ λαμβάνοντα παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν σχολεῖα εἶναι ἰδρύματα ἢ ἰδιωτῶν ἢ παροικιῶν ἢ ἐταιρειῶν ἰταλικῶν ἐκπαίδευτικῶν, ἐδρεύουσῶν ἐν Ἰταλίᾳ. Οἴκοθεν δὲ νοεῖται, ὅτι ἡ διοί-

κησις τῶν σχολείων τούτων δὲν εἶναι πανταχοῦ ἢ ὅλων ἢ αὐτῆ, ποικίλει δὲ ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἄλλα ὄχι ἰταλικά σχολεῖα διδάσκειται ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα, ἅτινα διὰ τοῦτο λαμβάνουσι παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν τινα (ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης, ἐπὶ παραδείγματι, ἐν τῷ Κρητικῷ Λυκείῳ, ἐν τῷ Γυμνασίῳ, ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Χωροφυλακῆς ἄλλοτε, ἐν τῷ ὀθωμανικῷ Γυμνασίῳ Χανίων, ἐν τῇ νυκτερινῇ σχολῇ τῆς αὐτῆς πόλεως). Ἐν Τουρκίᾳ δὲ, ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ταῖς παρὰ τὴν Μεσόγειον χώραις τῆς Ἀφρικῆς πλεῖστα εἶναι τὰ λειτουργοῦντα ἰταλικά σχολεῖα, κυβερνητικὰ καὶ μὴ. Καὶ κυβερνητικὰ μὲν εἶναι (ἐν Τουρκίᾳ): ἐν Κωνσταντινουπόλει 8, ἐν Ἰωαννίνοις 2, ἐν Σκόδρα τῆς Ἀλβανίας 5, ἐν Αἰλῶνι 3, ἐν Δυρραχίῳ 3, ἐν Βηρυτῶν 4, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 6, ἐν Καίρῳ 8, ἐν Πόρτ-Σαΐτ 3. Ἐν Τύνιδι δὲ λειτουργοῦσιν ἀνώτερα ἰταλικά σχολεῖα, ἰσόβαθμα καὶ ὁμοτίμα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ ἐν Τριπόλει τῆς Βαροβάριας καὶ ἐν Σμύρνῃ.

Τὰ δὲ λαμβάνοντα παρὰ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν σχολεῖα ἐν Τουρκίᾳ εἶναι ἐπίσης πλεῖστα καὶ σχεδὸν καθ' ὅλας τὰς χώρας αὐτῆς.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ σχολεῖα ἰταλικά, ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς Κυβερνήσεως συντηρούμενα, εἶναι :

1) Ἡ **πρακτικὴ καὶ ἐμπορικὴ σχολὴ Οὐμβέρτος Α'**, εἰς ἣν εἶναι προσητημένον καὶ κλασικὸν τμήμα, ὡς καὶ μουσεῖον ἐμπορικὸν καὶ ἀξιόλογος βιβλιοθήκη.

Μέχρι τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 ἡ σχολὴ αὕτη ἦτο ἰδιωτικὴ· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἐποπτείαν αὐτῆς ἀνέλαβεν ἡ ἰταλικὴ Κυβέρνησις.

Ἡ σχολὴ αὕτη συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ἰταλικῆς γλώσσης ἐν Θεσσαλονίκῃ. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῆς κατέλαβον θέσεις εἰς ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἢ ἀνέλαβον δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Τὸ χορηγοῦμενον ὑπὸ τῆς σχολῆς ταύτης δίπλωμα παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως, ἄνευ ἐξετάσεως, εἰς ἀνωτέραν ἐμπορικὴν σχολὴν τῆς Ἰταλίας καὶ εἶναι ἰσότιμον πρὸς τὸ δίδομενον ὑπὸ πρακτικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς ἐν Ἰταλίᾳ. Παρέχει πρὸς τούτοις τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως εἰς Ἀνώτερον κλασικὸν ἰταλικόν.

Μαθήματα διδασκόμενα ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ εἶναι ἡ ἰταλική,

ἡ τουρκική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ γλῶσσα, τὰ μαθηματικά, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἡ ἱστορία τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ γεωγραφία, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία, στοιχεῖα ἀστικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου, ἰχνογραφία, καλλιγραφία, γυμναστικὴ καὶ λογιστικὴ, ἔχει δὲ καὶ τὸ μάθημα τῆς πρακτικῆς ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀσκήσεως, δι' ἧς οἱ μαθηταὶ πρακτικῶς διδάσκονται τὴν ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις ἐν γένει.

Ἐν τῷ κλασικῷ τμήματι διδάσκεται καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ.

Ἡ τουρκικὴ, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ διδάσκονται εἰς ὅλας τὰς τάξεις.

Ἡ σχολὴ ἔχει καὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν, ἣτις ἰδρύθη τῷ 1891 ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ τινῶν ἐξεχόντων τῆς ἰταλικῆς παροικίας ἀνδρῶν, συνεπληρώθη δὲ μετὰ ταῦτα χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως. Κεκτῆται δὲ πλὴν τῆς βιβλιοθήκης καὶ μουσεῖον ἐμπορικῶν καὶ συλλογὴν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὡς καὶ συλλογὴν ὀρυκτῶν.

Διὰ τὴν εὐδόκιμον αὐτῆς λειτουργίαν ἡ σχολὴ ἐτιμήθη διὰ χρυσοῦ μεταλλίου κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Τυρίνου (1898) καὶ κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Μιλάνου (1906).

Ἡ σχολὴ ἔχει τέσσαρας τάξεις, 9 δὲ καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, πλὴν τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις ἐτήσιον μὲν μισθὸν ἔχει 3,480 λίρας ἰταλικὰς, ἀποζημιῶσιν δὲ διὰ τὴν ἐν Θεσσαλονικῇ διαμονὴν τοῦ 1100 λίρας καὶ ἐπίδομα ἴδιον διὰ τὰ ἰδιαίτερα αὐτοῦ ὡς διευθυντοῦ καθήκοντα 800 λίρας.

Ἐνεγράφησαν δὲ μαθηταὶ κατὰ τὸ	1902—3	98
» » »	1903—4	96
» » »	1904—5	96
» » »	1905—6	100
» » »	1906—7	102

2) **Βασιλικὴ σχολὴ τῶν ἀρρέων.** Αὕτη ἔχει διδασκάλους 10 καὶ διευθυντήν.

Περιλαμβάνει 5 τάξεις. Οἱ τυχόντες τοῦ ἀπολυτηρίου αὐτῆς δικαιούνται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν ἐμπορικὴν σχολὴν καὶ εἰς τὸ κλασικὸν σμῆμα αὐτῆς. Διδάσκεται δὲ ἐν αὐτῇ ἡ ἰταλικὴ, ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ γεωμετρία, στοιχειώδεις περὶ ἐμπορίου γνώ-

σεις, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου, στοιχειώδεις γνώσεις ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἡ καλλιγραφία, ἡ ἰχνογραφία, ἡ γυμναστική, ἡ γαλλικὴ γλῶσσα (εἰς ὅλας τὰς τάξεις), ἡ τουρκικὴ γλῶσσα (εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις), τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁμιλούμενον ἑβραϊκὸν ἰδίωμα κτλ. (ὥραι ἐργασίμοι ἀπὸ τῆς 8—12 π. μ. καὶ ἀπὸ τῆς 1—4 μ. μ.) Τοσοῦτον δὲ ἠὐδοκίμησε μέχρι τοῦδε τὸ σχολεῖον τοῦτο, ὥστε εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Τουρίνου (1898) ἔτυχε χρυσοῦ μεταλλίου, εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Οὐδίνης μεταλλεῖου ἀργυροῦ ἐπιχρῦσου (1903) καὶ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Μιλάνου (1906) μεταλλίου χρυσοῦ. Ἡ σχολὴ καὶ πρότερον λειτουργοῦσα, υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ κράτους τῷ 1888.

Ἐφοίτησαν δὲ ἐν αὐτῇ

τὸ 1902—3	μνηταὶ	280
» 1903—4	»	248
» 1904—5	»	252
» 1905—6	»	263
» 1906—7	»	281

3) Βασιλικὴ δημοτικὴ σχολὴ θηλέων μετὰ τμήματος προσηρημένου ἐπαγγελματικῶν μαθημάτων.

Αὕτη ἔχει διδασκάλους καὶ διδασκαλίσας μετὰ τῆς διευθυντρίας ἐν συνόλῳ 6.

Ἐν αὐτῇ ἐφοίτησαν τὸ 1902—3	μνητρίαι	120
» 1903—4	»	159
» 1904—5	»	170
» 1905—6	»	113
» 1906—7	»	180

4) Δημοτικὴ σχολὴ τῶν θηλέων καὶ νηπιαγωγεῖον.

Αὕτη ἔχει μετὰ τῆς διευθυντρίας 4 διδασκαλίσας. Νήπια δὲ εἶχε·

τὸ 1902—3	90
» 1903—4	100
» 1904—5	122
» 1905—6	84
» 1906—7	100

Ἡ σχολὴ αὕτη ἐλύθει πολὺ τῆς συμπιθίας τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πρὸ πάντων τῶν καλυτέρων οἰκογενειῶν αὐτῆς, διότι καὶ καλῶς ὀργανωμένη εἶναι καὶ κατ' ἀρίστην μέθοδον λειτουργεῖ.

Ὅφείλονται δὲ τὰ καλὰ ταῦτα ἀποτελέσματα εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν προσωπικὸν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν νοήμονα καὶ δραστήριον διευθύντριάν της.

Διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν ἐν τῷ Βιλαετίῳ Θεσσαλονίκης Ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἡ σχολὴ ἔχει πέντε τάξεις καὶ ἀσχεῖ τελείως τὰς μαθητρίδας αὐτῆς εἰς τὴν βραπτικὴν καὶ εἰς τὸ κέντημα. Συγγάκις δὲ ἡ διευθύντρια αὐτῆς δίδει διαλέξεις, εἰς ἃς ἡ εἴσοδος εἶναι ἐλευθέρα, καὶ ἄλλινες παρακολουθοῦνται ὑπὸ πολλῶν.

Ἰδρύθη τὸ 1888.

5) Μαθήματα ἑσπερινὰ ἰχνογραφίας.

Τὰ μαθήματα ταῦτα ἰδρύθησαν ὑπὸ ἰδιώτου, συνεπικουρούσης τῆς ἰταλικῆς παροικίας, ἵνα δωρεὰν διδάσκονται οἱ Ἴταλοι ἔργαται.

Τὰ μαθήματα ταῦτα παρηκολούθησαν

τὸ 1902—3	μαθηταὶ	80
» 1903—4	»	72
» 1904—5	»	77
» 1905—6	»	85
» 1906—7	»	40

Πλὴν τούτων ἐν Θεσσαλονίκη λειτουργεῖ καὶ

6) Ἡ δημοτικὴ σχολὴ τῶν θηλέων τῆς περιγκιπίσης Ὑολάνδης.

Ἡ σχολὴ αὕτη πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἦτο ἰδιωτικὴ. Ἦδη συντηρεῖται ὑπὸ τῆς ἐταιρείας τοῦ Δάντη Ἀλιγιέρη, χορηγεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπίδομά τι ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ὡς καὶ ἡ ἰταλικὴ ἐν Θεσσαλονίκη παροικία.

Εἰς αὐτὴν φοιτῶσιν ἰταλόπαιδες μόνον, τέχνα κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰταλῶν ἐργατῶν, κατοικούντων εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Βαρδαρίου.

Οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ταύτης λαμβάνουσι δωρεὰν τὸ γεῦμα ἐν αὐτῇ.

Ἔχει διευθύντριαν καὶ τρεῖς διδασκαλίσας.

Διδάσκεται δὲ πρὸς τούτοις ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἧτις λειτουργεῖ ἐν τῷ ἰταλικῷ νοσοκομείῳ καὶ ἧτις ἔχει μαθητὰς καὶ μαθητριάς 23, ὡς καὶ ἐν ἑτέρᾳ σχολῇ, συντηρουμένη ὑπὸ τινος ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους, εἰς ἣν φοιτῶσι μαθηταὶ 50.

Εἰς τὰ ἰταλικά ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα συγκαταλέγομεν καὶ τὰς ἰταλικὰς βιβλιοθήκας.

Βιβλιοθήκαι ἰταλικαὶ ἰδρύονται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐταιρείας Δάντη Ἀλιγιέρη. Τοιαύτας ἔχει καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκη δημοτικὴ σχολὴ θηλέων τῆς Περιγκιπίσης Ὑολάνδης καὶ ἡ ἐμπορικὴ σχολὴ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω.

Δ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Διεθνὲς ἀγγλικὸν παρθεναγωγεῖον (*international School*). Ἰδρύθη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1907 ὑπὸ τῶν ἐν Θεσσαλονίκη Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν, οὔτινες, 30 περίπου τὸν ἀριθμὸν ὄντες,

διατηροῦσι καὶ παρεκκλήσιον (παρὰ τὸ ἑλληνικὸν γυμνάσιον) (1) καὶ προστατεύεται ὑπὸ τοῦ ἀγγλικῆς προξενείου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχον τὰ μέσα πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ, ἐστάλη εἰς Ἀγγλίαν ἡ διευθύντρια αὐτοῦ, ἣτις εἶναι Ἀγγλίς, ἵνα συλλέξῃ παρ' ἰδιωτῶν ἐράνους.

Σκοπὸν ἔχει τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης· διδάσκεται δ' ὅμως ἐν αὐτῷ καὶ ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ἣτις ὅμως δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ.

Εἶναι δὲ περίπου ἡμιγυμνάσιον, ἔχει 5 τάξεις, 8 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίας 50, ἐξ ὧν Ἕλληνίδες 28, Βουλγαρὶς 1, Ἀρμένισσαι 3, Ἑβραῖαι 8, Τουρκίς 1, Αὐστριακὴ 1 καὶ Ἰταλίς 1.

Ἐν τῷ αὐτῷ παρθεναγωγείῳ δίδονται καὶ μαθήματα ἀγγλικῆς γλώσσης ἐσπερινά, εἰς ἃ συχνάζουσι καὶ 6 μαθηταὶ τοῦ ἡμετέρου γυμνασίου, 3 ἀξιωματικοὶ Τοῦοχοι, ὀλίγοι Ἑβραῖοι καὶ ἄλλοι. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι εἶναι διηρημένοι εἰς δύο τάξεις. Εἶναι δὲ ἐν τῷ συνόλῳ 45.

Προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι μέχρι τοῦ παρελθόντος σχολ. ἔτους ἐλειτούργει (ἀπέναντι τοῦ ἑλληνικοῦ γυμνασίου) καὶ ἕτερον ἀγγλικὸν σχολεῖον τῆς Σκωτικῆς ἱεροπροστολικῆς ἐκκλησίας, τὸ καλούμενον *παρθεναγωγεῖον Γρόσμπερ*, ὅπερ προορισμὸν εἶχε τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ἑβραίων. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ἀπήτησεν ἐπιμόνωσ παρὰ τῶν γονέων, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα ἐφοίτων εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, νὰ ἀποσύρωσιν αὐτά, ἀφ' οὗ μίᾳ τῆς σχολῆς μαθήτρια Ἑβραία ἐδήλωσεν ὅτι θὰ προσέλθῃ εἰς τὸν χριστιανισμὸν, ἡ σχολὴ μὴ ἔχουσα μαθητρίας ἐκλείσθη. Ἐν τῷ οἰκῆματι τῆς σχολῆς ταύτης γίνεται νῦν κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ Σάββατον, εἰς ὃ προσέρχονται Ἰουδαῖοι πρὸ πάντων οὐκ ὀλίγοι.

Ε΄) ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ

Ἀμερικανικὴ γεωργικὴ σχολή. Ἡ σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ πλησίον τῶν Καπουτσίδων (χωρίον πρὸς Α τῆς Θεσσαλονίκης καὶ

1) Ἕλληες διαμαρτυρούμενοι ὑπάρχον ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπὸ τοῦ 1870, ἀφ' οὗ χρόνου ὁργανώθησαν εἰς ἐκκλησίαν.

ήμισειαν ὥραν μακρὰν αὐτῆς) καὶ εἶναι κυρίως ὀρφανοτροφεῖον, ἐν ᾧ συντηροῦνται 18 βουλγαρόπαιδες. Ἰδρύθη τῇ πρωτοβουλίᾳ διδάκτορός τινος Ἀγγλου, ὅστις περιελθὼν τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικὴν, κατώρθωσε νὰ συλλέξῃ ἐράνους καὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ὀρφανιζομένων ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας βουλγαροπαίδων Μακεδόνων. Κατώρθωσε μάλιστα νὰ ιδρύσῃ καὶ ἐπιτροπὴν ἐν Ἀμερικῇ, ἣτις συναθροίζει ἐράνους πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης.

Παρόμοιον σχολεῖον διατηροῦσιν οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ ἐν Μοναστηρίῳ. Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην τὴν Μακεδονίαν ὑπάρχουσι πολλοὶ εὐαγγελικαὶ ἀποστολαί, ὡς λέγονται, συντηροῦσαι 25 περίπου σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι 500 μαθηταί. Αἱ ἀποστολαὶ αὗται προστατεύονται ὑπὸ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξενείου τῆς Ἀμερικῆς.

ΣΤ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΑΛΛΙΚΑ

Ἡ Λαϊκὴ ἀποστολὴ διατηρεῖ ἐν Θεσσαλονίκῃ :

- 1) Δύκειον ἀρρένων.
- 2) Σχολεῖον θηλέων.
- 3) Ἐμπορικὴν σχολήν, ἰδρυθεῖσαν τῷ 1888 ὑπὸ τοῦ Guiraud.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ λαϊκῆς ἀποστολῆς τῷ 1906, προήγαγε δὲ τοσοῦτον, ὥστε τῇ 1)13 Δεκεμβρίου 1907 τὰ σχολεῖα ταῦτα εἶχον 410 μαθητάς.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ γίνῃ λεπτομερὴς περὶ τῶν σχολείων τούτων λόγος, ἀνάγκη νὰ λεχθῶσιν ὀλίγα περὶ τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, τῆς διατηρούσης ταῦτα.

Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ (mission laïque) εἶναι μεγάλη γαλλικὴ ἐταιρεία, τὴν ἔδραν αὐτῆς ἔχουσα ἐν Παρισίοις, ἣτις σκοπεῖ νὰ διαδώσῃ τὴν γαλλικὴν παιδείαν εἰς τοὺς λαοὺς τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ξένων χωρῶν. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ διὰ διατάγματος τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας ἀπὸ 7)21 Αὐγούστου 1907 ἀνεγνωρίσθη ὡς σωματεῖον δημοσίας ὠφελείας. Συντηρεῖ δὲ ἐν Παρισίοις διδασκαλεῖον καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Ἐν γένει ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις βοηθεῖ πολλαχῶς τὸ ἔργον τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον ἀπέστειλεν εἰς Τουρκίαν καὶ Ἀνατολὴν τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας ἐν Σορ-

βώνη καὶ πρόεδρον τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, ἵνα μελετήσῃ τὴν κατάστασιν τῶν γαλλικῶν σχολείων τῶν χωρῶν τούτων. Οὗτος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Προῦσαν, εἰς Σμύρνην, εἰς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν. Διελθὼν δὲ καὶ διὰ Θεσσαλονίκης ὠμίλησεν ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τὸν Λευκὸν λεγόμενον Πύργον ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ διεθνοῦς ἀκροατηρίου. Εἶπε δὲ μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ ἐπιδιώκει νὰ διαδώσῃ τὰς ἰδέας τῆς συγχρόνου Γαλλίας, τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῆς ἐρεῦνης καὶ τὰς ἐπιστη-

*Διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν ἐν τῷ Βιλαετιῷ Μοναστηρίου
Ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.*

μονικὰς γνώσεις, τὴν ἀνεκτικότητά, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ἀδελφότητα, τὴν φιλαλληλίαν, νὰ συντελέσῃ δὲ καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ, προσέβηκεν ἐντόνως, ἀποφεύγει καὶ ἀποτροπιάζεται τὸν προσηλυτισμὸν.

Πρὸς τούτοις ὁ πρόεδρος τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς ἐντολὴν εἶχε νὰ μελετήσῃ τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας, τὰς ἐν χρῆσει ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἐπανερχόμεθα νῦν εἰς τὰ τρία ἐν Θεσσαλονίκῃ γαλλικὰ σχολεῖα, ἅτινα ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ γαλλικῆς ἀποστολῆς.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἔχουσι γενικὸν διευθυντὴν ἀπόφοιτον τοῦ ἀνωτέρου διδασκαλείου τῶν Παρισίων καὶ ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων.

Διδάσκουσι δὲ εἰς αὐτὰ 36 καθηγηταί, ἐξ ὧν 22 ἔχουσι δίπλωμα ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως. Εἶναι δὲ ὑπάλληλοι τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀπεσπασμένοι εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Θεσσαλονίκης τῇ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας τῆς δημοκρατίας.

Τὸ γαλλικὸν λύκειον σκοπεῖ νὰ παρασκευάσῃ τοὺς νέους ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐλευθέριον στάδιον, νὰ γίνωσι δηλαδή ἐπιστήμονες. Παρασκευάζει δ' ὅμως καὶ ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους, οἵτινες θέλουσι νὰ λάβωσι μὲρῶσιν εἰς τὴν ἐγκυκλοπαιδικήν, ἀνωτέραν.

Τὸ λύκειον ἔχει, 9 τάξεις. Ἐκ τούτων δύο εἶναι προπαρασκευαστικαί· τέσσαρες μετὰ τὰς δύο προπαρασκευαστικὰς ἀποτελοῦσι τὸν πρῶτον κύκλον ἐγκυκλίων σπουδῶν, τρεῖς δὲ ἄλλαι, αἱ αἰ ἀνώτεραι, τὸν δεῦτερον κύκλον ἐγκυκλίων σπουδῶν.

Οἱ περατώσαντες τὸν πρῶτον κύκλον ἔχουσι ἤδη γνώσεις ἀποτελούσας ὅλον τι πλῆρες. Ἄλλ' ἐὰν θέλωσι νὰ ἐπεκτείνωσιν ἀκόμη περισσότερον τὰς γνώσεις των, δύνανται ν' ἀκούσωσι καὶ τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου ἐν τῷ λύκειῳ, ἢ καὶ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῆς γαλλικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς (περὶ ἧς θά γίνῃ λόγος κατωτέρω).

Οἱ διακούσαντες τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου λαμβάνουσι ἀπολυτήριον. Μετὰ τοῦτο ἐφοδιασμένοι, δικαιοῦνται νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἐν Ἀθήναις, — ἐξετάσεις δὲ μαθητῶν, περατώσαντων τὰ μαθήματα αὐτῶν ἐν γαλλικῷ λύκειῳ, γίνονται κατ' ἔτος ἐν Κων]πόλει καὶ ἐν Ἀθήναις, — καὶ ἐπιτυχόντες λαμβάνουσι δίπλωμα τελειοφοίτου, δυνάμει δὲ αὐτοῦ ἐγγράφονται εἰς ὅλα τὰ γαλλικὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ξένα Πανεπιστήμια.

Ἐν τῷ λύκειῳ διδάσκεται ἡ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία ἡ γαλλικὴ, ἡ γερμανικὴ καὶ ἡ τουρκικὴ (ἀμφότεραι ὑποχρεωτικαί), ἡ ἰταλικὴ, ἡ ἀγγλικὴ, ἡ ἑλληνικὴ κτλ. ὡς προαιρετικαί, ἡθικὴ (ἀντικαθιστῶσα τὸ ἱερὸν παρ' ἡμῖν μάθημα), μαθηματικά, φυσικά, χημεία, φυσικὴ ἱστορία, ἱστορία καὶ γεωγραφία, καταστιχογραφία, ἰχνογραφία, καλλιγραφία κτλ. Τὸ λύκειον δέχεται μόνον ἐξωτερικούς μαθητάς.

Ἐν τῷ λυκείῳ φοιτῶσιν ἐφέτος καὶ δύο Ἑλληνίδες.

Τὸ δὲ *σχολεῖον τῶν θηλέων* σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὰς τροφίμους αὐτοῦ μόρφωσιν γενικὴν. Ταυτοχρόνως ὁμως καταρτίζει καὶ νηπιαγωγούς καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ προέβη ἤδη εἰς διαβήματα, ἵνα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σχηματισθῇ ἐν Θεσσαλονικῇ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ, ἣτις θὰ ἀπονεύμῃ τοιαῦτα διπλώματα, τὰ ὑποῖα θὰ ἔχωσιν οἶον καὶ τὰ ἐν Γαλλίᾳ κύρος. Τάξεις τὸ σχολεῖον τοῦτο ἔχει 7, ἐξ ὧν αἱ δύο πρῶται εἶναι προπαρασκευαστικαί, αἱ μετ' αὐτάς τρεῖς ἀποτελοῦσι τὸν πρῶτον κύκλον τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι δύο τὸν δεύτερον, τὸν καὶ ἀνώτερον κύκλον, τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν.

Αἱ μαθήτριά, αἱ περατώσασαι τὸν πρῶτον κύκλον, δικαιούνται νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις πρὸς ἀπόκτησιν διπλώματος νηπιαγωγῶ. Τὸ δίπλωμα τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον εἰς ἐκείνας, αἵτινες περατώσασαι τὸν δεύτερον κύκλον ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀποκτήσωσι δίπλωμα διδασκαλίσσης.

Ἐν τῷ σχολείῳ διδάσκεται ἡ γαλλικὴ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία, ἡ γερμανικὴ γλῶσσα (ὑποχρεωτικὴ), ἡ τουρκικὴ, ἡ ἀγγλικὴ κτλ. (προαιρετικαί), ἡ ἠθικὴ, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, ἡ ὑγιεινὴ, ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία, ἡ ἀριθμητικὴ, αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι, ἡ μουσικὴ, ἡ ἰχνογραφία, ἡ καλλιγραφία, ἡ κοπτικὴ, τὸ κέντημα κτλ.

Ὅλαι αἱ μαθήτριά εἶναι ἐξωτερικαί.

Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο εἶναι προσηρηθημένοι καὶ δύο τάξεις νηπιαγωγείου, εἰς ὅ γίνονται δεκτὰ παῖδια ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Προσθέτομέν ἐνταῦθα ὅτι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1908 τὸ λύκειον τῶν ἀρρένων, ὡς καὶ τὸ σχολεῖον τῶν θηλέων θὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν ἰδιοκτίτῳ ἐκπαιδευτηρίῳ, τὸ ὑποῖον ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ ἀνεγείρει ἐν τῇ συνοικίᾳ Χαμηλῆς ἐπὶ θέσεως ἐξόχως καλῆς.

Ὀμιλοῦμεν νῦν καὶ περὶ τοῦ τρίτου ἐκπαιδευτηρίου, τοῦ συντηρουμένου ὑπὸ τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, τῆς Ἐμπορικῆς σχολῆς.

Ἡ διδασκαλία ἐν τῷ σχολείῳ τοῦτῳ εἶναι διηρημένη εἰς δύο κύκλους. Ἐν τῷ πρώτῳ, περιλαμβάνονται 4 τάξεις, μεταδίδονται γνώσεις γενικαὶ καὶ δὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσης, τῆς τουρκικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς (ὑποχρεωτικῶν), τῆς ἀριθμητικῆς, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας κτλ. Διδάσκεται δὲ πρὸς ταῦτοις, προαιρετικῶς, καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ἡ ἀγγλικὴ, τὸ

ὑπὸ τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης ἱμιλούμενον ἰσπανικὸν ἰδίωμα κτλ.

Ὁ δεῦτερος κύκλος περιλαμβάνει τρεῖς τάξεις, εἰς ἃς οἱ μαθηταὶ δέχονται μόρφωσιν ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν, διδάσκονται δὲ τὴν γαλλικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν (ὑποχρεωτικὰς), τὴν ἑλληνικὴν κτλ. (προαιρετικὰς), τὰ ἐμπορικὰ μαθηματικά, τὴν καταστιχογραφίαν καὶ τὴν λογιστικὴν, ἐμπόριον, μεταφοράν, ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν (εἰς διαφόρους γλώσσας), ἐμπορικὴν νομοθεσίαν, γεωγραφίαν ἐμπορικὴν.

Οἱ περατώσαντες τὸ ἕνατον ἔτος τῶν σπουδῶν εἶναι ἱκανοὶ μετ' ἐξέτασιν νὰ λάβωσι δίπλωμα. Ἐχουσι δὲ καὶ γνώσεις τοσαύτας, ὥστε νὰ δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς ἐπιχειρήσεις κερδοσκοπικὰς, ἐμπορικὰς, βιομηχανικὰς, τραπεζητικὰς, ὡς καὶ θέσεις εἰς τὰς τραπέζας, τὰς λειτουργούσας ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἄλλ' ὑπάρχει ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ καὶ **τάξις μεσάζουσα**, ἐν ἣ κατατάσσονται ὅσοι δὲν ἔχουσι γνώσεις ἱκανὰς τῆς γαλλικῆς γλώσσης, κατατάσσονται δὲ ἀποπερατώσαντες αὐτὴν, εἰς τὰς τάξεις τοῦ δευτέρου κύκλου.

Τέλος προσθέτομεν, ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους προσηρτήθη καὶ μίᾳ τάξιν νηπιαγωγείου. ἐν ἣ γίνονται δεκτὰ παῖδια ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπὸ τοῦ 4ου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Φοιτῶσι δὲ ἐν τῷ ἐμπορικῷ σχολείῳ ἀνέκαθεν Ἕλληνες, ἐφέτος 13 ἐν συνόλῳ, Βούλγροι δὲ 2 μόνον.

Ἄλλα σχολεῖα γαλλικὰ, λειτουργοῦντα ἐν Θεσσαλονικίᾳ εἶναι τὰ ἑξῆς:

4) **Σχολὴ τῶν Φρέριδων** (*Ecole de Saint Vincent de Paul*).

Ἡ Σχολὴ αὕτη δέχεται μαθητὰς συμπληρώσαντας τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐσωτερικοῦς, ἡμιτροφίμους καὶ ἐξωτερικοῦς. Παρέχει δὲ ἐγκύκλιον μόρφωσιν ἔχει ὅμως καὶ ἐμπορικὸν τμήμα. Ἰδρύθη τῇ 2)14 Ὀκτωβρίου 1888.

Τῷ 1895 ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν ἡ Σχολὴ ἐγκατεστάθη εἰς μεγάλην οἰκίαν παρὰ τὴν Ὀθωμανικὴν Τράπεζαν. Προσετέθη οἰκοτροφεῖον καὶ ἐπεξετάθη τὸ πρόγραμμα.

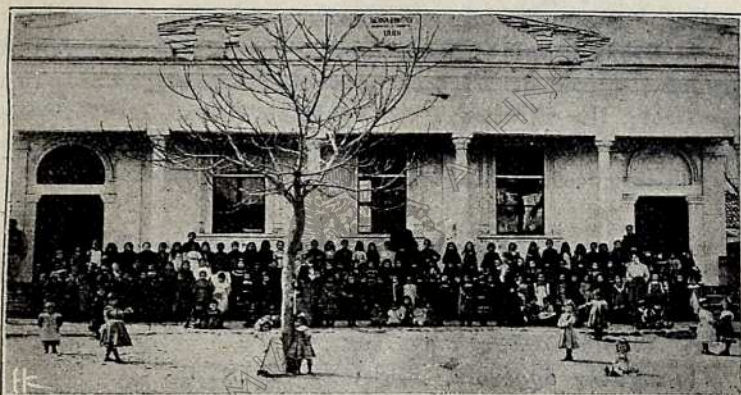
Τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα ἐκαλλιεργήθησαν μετὰ περισσοτέρας ἐπιμελείας ὡς καὶ αἱ νεώτεραι γλώσσαι. Ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Γερμανικὴ εἶναι ὑποχρεωτικαί.

Τὸ Σχολεῖον ἀριθμεῖ νῦν 8 τάξεις, ἐξ ὧν μία, ἡ εἰδικὴ κα-

λουμένη, καταρτίζει εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τοὺς μαθητὰς ἐκείνους, οἵτινες ἐμορφώθησαν εἰς ἄλλο σχολεῖον, δὲν εἶναι δὲ κάτοχοι τῆς γαλλικῆς. Ἐμπορικὰ μαθήματα διδάσκονται καὶ εἰς τὰς 8 τάξεις.

Ἐκ τῶν 240 μαθητῶν 75 εἶναι καθολικοί, 74 Ὀρθόδοξοι (Ἕλληνες 28, Βούλγαροι 16), 25 Τούρκοι, 66 Ἑβραῖοι.

Τὸ προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, τοῦ ὑποδιευθυντοῦ, 18 καθηγητῶν τῆς γαλλικῆς, 2 τῆς γερμανικῆς, 1 τῆς τουρκικῆς, τῆς ἀρμενικῆς, τῆς ἐβραϊκῆς.

Ἑλληνικὸν κεντρικὸν Νηπιαγωγεῖον Μοναστηρίου.

5) Ἐνοριακὴ Σχολὴ (Ecole paroissiale).

Τρεῖς ἀδελφοὶ ὑπηρετοῦσι καὶ ἐν ἄλλῳ τινι σχολεῖῳ ἐνοριακῶ, ὅπερ ἀπέχει μόνις 5 λεπτά τῆς σχολῆς τῶν Φρέριδων. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἔχει 3 τάξεις, παρέχει διδασκαλίαν ἐν γαλλικῇ μόνον γλώσσῃ καὶ δέχεται μαθητὰς μόνον πτωχοὺς. Ἐφέτος δ' ἀριθμεῖ 70.

Τῷ 1901 ἡ Σχολὴ αὕτη ἀπεχωρίσθη τοῦ Κολλεγγίου, ἀφοῦ ἔ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν αὐτῆς ηὔξῃθη τόσον, ὥστε νὰ ἔχη ἡ Σχολὴ ἀνάγκην ἰδιαιτέρας διευθύνσεως.

6) Σχολὴ Καλογραϊῶν.

Σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὰς νεάνιδας μόρφωσιν θετικὴν καὶ ἀνατροφὴν τελείαν, ὡς λέγεται ἐν τῷ κανονισμῶ, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἡθικῆς.

Αἱ ἀπολυόμεναι λαμβάνουσι πτυχίον διδασκαλίσεως, ὅπερ ἐπι-

τρέπει συγχρόνως εἰς αὐτάς νὰ ἀκολουθήσῃσι καὶ ἀνωτέρας σπουδᾶς.

Τὰ μαθήματα ἀρχίζουσι τὴν 1|14 Ὀκτωβρίου καὶ λήγουσι κατὰ τὸ τέλος Ἰουλίου.

Δέχεται μαθητρίαις ἐσωτερικᾶς ἀντὶ 25 λιρῶν Τουρκίας, ἡμιτροφίμους ἀντὶ 12 1/2 λιρῶν καὶ ἐξωτερικᾶς ἀντὶ 5 λιρῶν.

Τὰ δὲ νήπια τὰ κατατασσόμενα εἰς τὸ προσηρτημένον νηπιαγωγεῖον πληρώνουσι μόνον 2 1/2 λίρας δι' ὀλόκληρον τὸ σχολικὸν ἔτος.

Μαθητρίαις ἔχει 106, ἐκ τῶν ὁποίων ἑλληνίδες τινές, βουλγαρίδες, διαμαρτυρόμεναι, καθολικαί.

7) **Σχολεῖον τοῦ Ζεϊτινλικίου.** — Συντηρεῖται ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν, τρέφει δὲ 27 βουλγαρόπαιδας ὄρφανούς καὶ ὀλίγους καθολικούς. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ σχολείου τούτου λειτουργεῖ καὶ ἱεροσπουδαστήριον πρὸς μόρφωσιν κληρικῶν καθολικῶν βουλγάρων. Τὸ ἱεροσπουδαστήριον ἔχει 56 μαθητάς.

Ζ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΒΡΑΪΚΑ

Ἡ ἰσραηλιτικὴ ἀλληλοβοήθεια (Alliance Israélite) συντηρεῖ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ 7 σχολεῖα.

1) **Σχολὴν ἀρρένων,** ἰδρυθεῖσαν τῷ 1873.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκονται ἐμπορικὰ μαθήματα, συνδεδυασμένα μετὰ τῶν μαθημάτων τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἀστικῆς σχολῆς. Ἡ σχολὴ ἔχει 57 μαθητάς. Διδάσκονται δ' ἐν αὐτῇ ἐμπορικὰ ὑπὸ ἑνὸς διδασκάλου, ἡ γαλλικὴ (ὑπὸ 7 διδασκάλων), ἡ ἑβραϊκὴ (ὑπὸ 2), ἡ τουρκικὴ (ὑπὸ 1), ἡ ἀγγλικὴ (ὑπὸ 1), ἡ ἰταλικὴ (ὑπὸ 1) καὶ ἡ γερμανικὴ (ὑπὸ 1). — Αἱ δύο τελευταῖαι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαί.

2) **Παρθέναγωγεῖον,** ἰδρυθὲν τῷ 1874.

Ἐχει 431 μαθητρίαις, διευθύντριαν καὶ δύο διδασκαλίσσας, δύο ἄλλας διδασκαλίσσας τῆς ραπτικῆς, μίαν τῆς ἰταλικῆς καὶ 8 βοηθοῦς.

3) **Δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων,** ἣτις ἔχει 272 μαθητάς, 2 καθηγητάς τῆς τουρκικῆς, 3 τῆς γαλλικῆς καὶ 3 τῆς ἑβραϊκῆς.

4 καὶ 5) **Δύο δημοτικὰς Σχολὰς τῶν θηλέων,** ἐξ ὧν ἡ μία ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλαμαριάς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ἀνέρχεται

ται εἰς 250. Τὰ δύο ταῦτα σχολεῖα ἔχουσιν ἑαυτὰ μίαν διευθύντριαν, 4 διδασκαλίσσας τῆς ραπτικῆς καὶ 4 βοηθοῦς.

6) **Νηπιαγωγεῖον.** Ἀριθμεῖ 352 μαθητὰς καὶ μαθητριάς, μίαν διευθύντριαν, 9 διδασκαλίσσας ἢ βοηθοῦς, μίαν διδασκάλισσαν τῆς ραπτικῆς καὶ μίαν τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας.

7) **Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν τῶν θηλέων.** — Ἰδρύθη τῷ 1887. ἔχει 360 μαθητριάς. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκεται ἡ ραπτικὴ, τὸ κέντημα, ἡ κατασκευὴ πύλων (γυναικειῶν). στηθοδέσμων, γυναικειῶν ἐνδυμάτων κτλ.

Ἡ Ἰσραηλιτικὴ ἀλληλοβοήθεια συντηρεῖ πλὴν τούτων, ἀπὸ τοῦ 1887, σχολὴν ἐπαγγελματικὴν τῶν ἀρρένων, ἐν ἣ διδάσκονται τέχνας 52 ἐν συνόλῳ μαθητευόμενοι, ἐξ ὧν 22 τὴν λεπτουργικὴν, 6 τὴν σιδηρουργικὴν, 5 τὴν τορνευτικὴν, 4 τὴν μαρμαρογλυφικὴν, 4 τὴν τυπογραφίαν κτλ.

Ταυτοχρόνως εἰς τοὺς μαθητὰς τούτους διδάσκονται στοιχεῖα καταστιχογραφίας, ἰχνογραφίας, κλπ. κατὰ τὰ νεκτερινὰ μαθήματα.

Οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ ὅλων τούτων τῶν σχολείων καὶ οἱ μαθητευόμενοι τῆς Ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διαιτῶνται τὴν μεσημβρίαν ἐν τοῖς σχολείοις δαπάνῃ τῆς ἐταιρείας. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν σχολείων τούτων ἀνέροεται εἰς 112,800 φρ., ἐξ ὧν αἱ 50.000 εἰσπράττονται ἐκ τῶν διδασκτρων.

Σύνδεσμος τῶν ἀποφοίτων τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων. — Ὁ Σύνδεσμος οὗτος τῶν πρώην μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων τῆς Ἰσραηλιτικῆς Ἀλληλοβοηθείας σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπικουρῇ τὰ σχολεῖα, νὰ συμπληρῶσιν τὴν μόρφωσιν τῶν μελῶν του, νὰ δημιουργῇ μεταξὺ αὐτῶν δεσμοὺς φιλίας.

Τὰ μέλη αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 200. Ὁ σύνδεσμος ἔχει πλουσίαν βιβλιοθήκην, κέντρον συνεντεύξεων, φιλαρμονικὴν κτλ. Διοργανώνει διαλέξεις φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς, δίδει ἐορτάς, παρέχει τὴν ὑλικὴν συνδρομὴν του εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινότητος, ἀγρυπνεῖ πρό πάντων διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς τουρκικῆς, ἵνα δὲ προαγάγῃ τὴν σπουδὴν αὐτῆς ἵδρυσε δύο βραβεῖα. Πολλάκις δὲ ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ κοινότητι Θεσσαλονίκης συνέλεξε συνδρομὰς ὑπὲρ Ἰσραηλιτῶν, καθ' ἕνα ἢ κατ' ἄλλον τρόπον δυστυχησάντων.

8) **Ἐμμορική Σχολὴ Γαλλοσβραϊκῆ.** — Ἰδρύθη τῷ 1888, καὶ εἶναι ἀνγνωρισμένη ὑπὸ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. ἔχει μαθη-

τάς ἐσωτερικούς καὶ ἐξωτερικούς. Λειτουργεῖ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Οἶν-Καπᾶν (παρὰ τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου).

Δέχεται μαθητὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ κυρίως περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου καὶ τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὑποχρεωτικὴ γλῶσσα, πλὴν τῶν ἐμπορικῶν μαθημάτων, εἶναι ἡ Γαλλικὴ, ἡ Τουρκικὴ, ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ ἡ Γερμανικὴ, προαιρετικὴ δὲ ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ.

Ἐν τῇ σχολῇ ταῦτα παρέχονται καὶ γνώσεις εἰδικαί περὶ τῶν ἐμπορικῶν κλάδων, οἵτινες ἐνδιαφέρουσι πολὺ τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν κίνησιν καθόλου τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἐμπορίου.

Η') ΣΧΟΛΕΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ

1) *Γυμνάσιον Βουλγάρων.* — Ἄπαντα τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Μακεδονίᾳ εἶναι πρακτικὰ λύκεια, ἔχοντα πρόγραμμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν Γερμανικῶν Realschulen. Τοιοῦτον εἶναι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅπερ κεῖται ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἰδρῦθη δὲ μεγαλοπρεπὲς ἐπὶ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ἠγείρετο ἄλλοτε ἡ οἰκία τοῦ ὁμογενοῦς Ἀναστασίου Γιαννούλη, εὐπόρου Θεσσαλονικέως, ὅστις ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς τοὺς Βουλγάρους πρὸ 27 περίπου ἐτῶν.

Τὸ Γυμνάσιον διευθύνει ὁ Χρῖστος Δάντσεφ. Καθηγηταὶ διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ 12, μαθηταὶ δὲ φοιτῶσιν, ἐξωτερικοὶ μὲν 101, οὐδὲν πληρώνοντες, ἐσωτερικοὶ δὲ 26, ἐξ ὧν 5 ἄνευ πληρωμῆς καὶ 21 πληρώνοντες ὡς δίδχατρα 14 λίρας ἐτησίως.

Τὸ Γυμνάσιον κέκτηται αἴθουσαν τῆς φυσικῆς, συλλογὴν πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, χημικὸν ἐργαστήριον, βιβλιοθήκην ἀξιόλογον, ἀποτελουμένην ἐκ Γαλλικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ Γερμανικῶν συγγραμμάτων.

2) *Βουλγαρικὸν παρθεναγωγεῖον.* — Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ γυμνασίου καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ κεῖται τὸ βουλγαρικὸν παρθεναγωγεῖον, ἀνεγερθὲν ἐπὶ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ἠγείρετο ἡ οἰκία τοῦ Μιχαὴλ μπέη, πλουσιωτάτου Σερραίου Ἑλληνοσ, ἐγκατεστημένου ἀπὸ ἐτῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ.

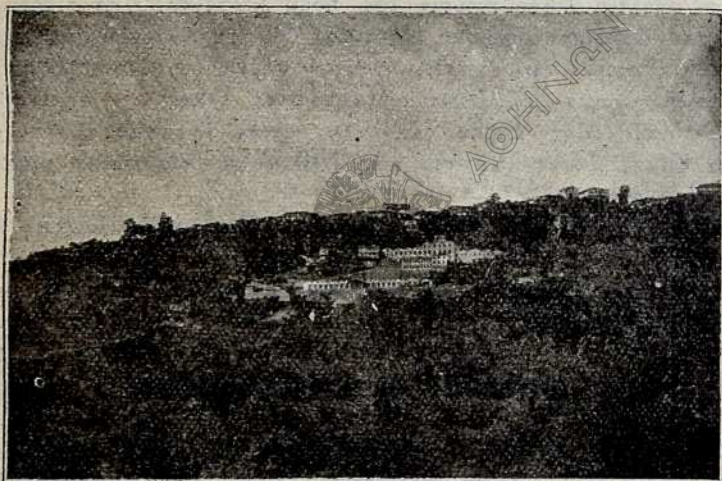
Τὸ παρθεναγωγεῖον διευθύνεται ὑπὸ τοῦ κ. Τάνεφ, ἔχει δὲ διδασκάλους καὶ διδασκαλίσας 13, μαθητριάς ἐσωτερικάς, αἵτινες

πληρώνουσιν 14 λίρας ἑτησίως, 69, ἑξωτερικὰς δέ, ἀνευ πληρω-
τῆς φοιτώσας, 114.

3) *Βουλγαρικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή*. Ἰδρύθη ἐφέτος ἐν τῇ συνοι-
κίᾳ τοῦ Καζαντζιζλάρ. Ἔχει δὲ τρεῖς τάξεις καὶ μαθητὰς 36,
οἵτινες πληρώνουσιν ὡς διδάκτρα λίρας 9 ἑτησίως.

4) *Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Βαρδαρίου*. Ἔχει μαθητὰς
37 καὶ μαθητρίας 33.

5) *Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ ἐν ἀγίῳ Ἀθανασίῳ*. Ἔχει
μαθητὰς 125 καὶ μαθητρίας 104.

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝ. ΚΛΩΣΤΗΡΙΟΝ ΕΝ ΕΔΕΣΣΗ

6) *Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Χαμητιέ*. Ἔχει μαθητὰς
66 καὶ μαθητρίας 87.

Θ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ

Ρουμανικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή. Ἡ σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ
ἀπὸ τοῦ 1899. Ἔχει δὲ ἐφέτος μαθητὰς 80. Λειτουργεῖ δὲ ἐκτὸς
τῆς σχολῆς ταύτης διὰ χρημάτων ρουμανικῶν καὶ τὸ *νηπιαγω-
γεῖον τῶν Βλάχων*, εἰς ὃ φοιτῶσι 40 παῖδες καὶ 20 κοράσια.

Ι') ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΕΡΒΙΚΑ

Καὶ οἱ Σέρβοι δὲν ὕστεροῦσι, μολονότι ὀλιγάριθμοι διαμέγουσιν ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῆς διεθνoῦς καθόλου σχολικῆς κινήσεως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Συντηροῦνται δὲ ὑπ' αὐτῶν τὰ ἐξῆς σχολεῖα :

1) **Ἀσικὴ Σχολή** (ἀνωτέρα), ἔχουσα 13 καθηγητὰς καὶ διδασκάλους καὶ 140 μαθητὰς.

2) **Ἀσικὴ σχολὴ θηλέων**, ἔχουσα μαθητριάς 63. Τὰ δύο ταῦτα σχολεῖα λειτουργοῦσιν ἐπὶ ὁδοῦ κεντρικῆς (ἣτις κοινῶς καλεῖται δεῦτερος μῶλος). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τῶν σχολείων τούτων στρατολογοῦνται ἐκ τῶν σερβίζόντων χωρίων τῆς βορείου Μακεδονίας ἢ καὶ . . . ἐξ αὐτῆς τῆς Σερβίας! Διότι Σέρβοι ἐλάχιστοι εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἰκογένηται περὶ τὰς 100 μόλις, ὡς αὐτοὶ οἱ Σέρβοι ἰσχυρίζονται.

3) **Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαρδαρίῳ** μετὰ 25 μαθητῶν.

4) **Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Χαμητιῆ** μετὰ 12 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.

ΙΑ') ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΡΜΕΝΙΚΟΝ

Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, 15 περίπου, εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐν Θεσσαλονίκῃ ὀλίγοι ἀρμενικαὶ οἰκογένεια. Αὐταὶ ἐκκλησιάζοντο εἰς τὰς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ ἐκάλουν ἡμετέρους ἱερεῖς πρὸς τέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν τῶν καθηκόντων (γάμων, βαπτίσεων, κηδειῶν κτλ.). Ἀλλὰ πρὸ 18 ἐτῶν μετέτρεψαν εἰς παρεκκλήσιον ἰδιωτικῆς οἰκίας δωμάτιον, ἐκάλεσαν ἱερέα ἰδικῶν τῶν καὶ συνέπηξαν οὕτω μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἀρμενικὴν κοινότητα.

Ἡ κοινότης αὕτη, δεχθεῖσα καὶ τινὰς ἄλλους Ἀρμενίους, ἐξ ἄλλων χωρῶν τῆς Αὐτοκρατορίας προσελθόντας κατὰ τὰς ἀρμενικὰς ἰδίως παραχάς, ἠξήθη ὅπωςδῆποτε, ὥστε τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀρμενίους ὑπολογίζουσιν εἰς 300 ψυχάς.

Πέρουσι δὲ ἐπερατώθη καὶ ἴδιος ἀρμενικὸς ναὸς, ἰδρυθεὶς ἐν τῇ νεοσυστάτῃ συνοικίᾳ Χαμητιῆ (πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως), ἀρχοῦντως κομψὸς καὶ εὐπρεπής.

Ἐκτίσθη δὲ ὁ ναὸς οὗτος διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ἐν πόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Αἰγύπτου διαμενοντων Ἀρμενίων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον περιώδευσεν ὁ ἱερεὺς τῆς κοινότητος.

Παρὰ τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ ὠκοδομήθη καὶ σχολή, ἥτις μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους δὲν ἐλειτούργει, διότι δὲν ὑπῆρχον πόροι. Ἐφέτος ὁμως ἐκλήθη διδάσκαλος καὶ ἤρχισε καὶ τῆς σχολῆς ἡ λειτουργία, ἥτις ἔχει 18 μαθητάς.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 10 Ἰουνίου 1908.

ΠΑΝΤ. Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

Γυμνασιάρχης ἐν Θεσσαλονίκῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι πλὴν τῶν μνημονευομένων ἀνωτέρω ἐβραϊκῶν σχολειῶν λειτουργοῦσι καὶ ἄλλα ἐν Θεσσαλονίκῃ, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθημεν, μεθ' ὅσας καὶ ἂν κατεβάλομεν προσπάθειας, νὰ ἔχωμεν ἀσφαλεῖς καὶ ἐξηκριβωμένας εἰδήσεις. Ἐπίσης γαλλικὰ σχολεῖα, παρθENAΓΩΓΕῖΑ (τῶν Καλογραιῶν) λειτουργοῦσι καὶ ἄλλα, ἐν μὲν ἡ δύο εἰς τὰς ἐξοχικὰς συνοικίας (εἰς τοὺς Πύργους) καὶ ἐν ἴσως ἀκόμη ἐντὸς τῆς κυρίως πόλεως. — Προσθέτομεν πρὸς τούτοις ὅτι οὐ πρὸ πολλῶν μηνῶν ἐθεμελιώθη ἀπέναντι τοῦ Ἰδαδιέ, καὶ δὴ ἐπὶ οἰκοπέδου, τοῦ ὁποίου τίτλους ἰδιοκτησίας παρουσιάζει ἡ ἰδική μας κοινότης, Ἐμπορικὴ σχολή, τῆς ὁποίας τὴν συντήρησιν ἀνέλαβε τὸ Νεοτουρκικὸν Κομιτάτον. Ἄλλων σχολειῶν ἴδρυσις, εἴτε τουρκικῶν, εἴτε εἰς ἄλλην τινὰ φυλὴν ἀνηκόντων, εἶναι μὲν πιθανή, μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν μάλιστα τοῦ Συντάγματος, δὲν εἶναι ὁμως εἰς ἐμὲ τούλάχιστον γνωστή. Ἀπόκειται εἰς τοὺς φιλοτίμους Θεσσαλονικεῖς νὰ ἐρευνήσωσι τὸ πρᾶγμα, ἵνα συμπληρώσωσι τὴν παρούσαν πραγματείαν, τῆς ὁποίας αἱ εἰδήσεις δὲν συνελέγησαν— ἄς μοι ἐπίτραπῆ νὰ τὸ εἶπω— ἄνευ πολλοῦ κόπου καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν.

Ἐν Χίφ τῇ 15 Ἰουλίου 1909.

Π. Μ. Κ.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΑΟΥΜ

Ὁ καθηγητὴς μακαρίτης Μ. Δήμιτσας ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ εἰς τὴν «Ἀρχαίαν Γεωγραφίαν τῆς Μακεδονίας» τῷ 1870 ἤρχειτο ἀναγράφων ἀπόφανοιν τοῦ κορυφαίου τῶν γεωγράφων Mannert ἔχουσαν ὧδε : «Κρεῖττον γινώσκομεν τὰς τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἀφρικῆς παραλλίας καὶ τὰς τῆς Ἀσίας μεσογαίας ἢ τὰς τόσον ἐγγυὺς ἡμῶν κειμένας χώρας τῆς Εὐρώπης ἥτις τὴν Ἠπειρὸν, Ἰλλυρίαν καὶ Μακεδονίαν» καὶ ἀκολουθῶν τοῦ διασήμου ἱστορικοῦ G. Grote, λέγοντος : «Ἡ γεωγραφία τῶν χωρῶν, αἷ πάσαι ποι' ὄκουσι τὰ μεγάλα τῶν Ἰλλυριῶν, Μακεδόνων, Παιόνων καὶ Θρακῶν ἔθνη, ἤμισια καὶ νῦν ἔτι γινώσκεται, εἰ καὶ περιηγητῶν ἔρευναι οὐ σμικρὸν συνεβάλλοντο ὑπὲρ τῆς αὐτῶν γνώσεως».

Κατὰ τὰς τελευταίας ἑξήμισιοις δεκαετηρίδας πλείστοι Εὐρωπαῖοι καθηγηταὶ ἀρχαιολόγοι καὶ γεωγράφοι, πολιτικοὶ ἄνδρες διπλωμάται καὶ ἔμποροι διήλθον τὴν Μακεδονίαν, σχεδὸν δὲ πάντες οὗτοι ἐπεσεκέφθησαν καὶ τὴν περιώνυμον μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ, κειμένην ἐπὶ τῆς Λυχνίτιδος λίμνης. Καὶ ἀρχαιολόγον μὲν, ἐκ τῶν ἑκατοντάδων ἐπισκεπτῶν, ἀναφέρωμεν τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Κω)πόλει Ῥωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκη μετὰ τῆς πολυμελοῦς συνοδείας του, γεωγράφον δὲ τὸν Σέρβον καθηγητὴν κ. Σφίτκ, πολιτικούς καὶ διπλωμάτας ἀπὸ τῶν διευθυντῶν τοῦ Βαλκανικοῦ Κομιτάτου ἀρχόμενοι δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἑκατοστὺς προξένων καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων πρεσβειῶν καὶ προξενείων κ.λ.π., ἱστορικὸν δὲ ὡς σπουδαιότερον ἀναφέρωμεν τὸν μακαρίτην καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γένας H. Gelzer. Ἐννοεῖται ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισκεπτῶν τούτων, ἂν μὴ πάντες, δὲν βραδύνουσι νὰ δημοσιεύσωσιν ἐν οἰκῷ τῆς εἰδὲς τοῦ τύπου ὅσας ἐντυπώσεις ἐκ Μακεδονίας ἀποκομίζουσιν.

Τὰ δημοσιεύματα ταῦτά εἰσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐθνολογικά, ὡς τὸ τοῦ Gelzer «Vom heiligen Bergen und aus Makedonien», τὸ φιλοβουλγαρικώτατον τοῦ ἄγγλον δημοσιογράφου Brailford ὀγκῶδες βιβλίον «Macedonia» τῆς Miss Durham «The burial of the

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050691